

запасів на підприємстві; забезпечити більш якісне планування запасів; знизити собівартість продукції.

Таким чином, метод ABC дасть змогу більш ефективно керувати операційними витратами підприємства ДП “Севвинзавод”, оскільки створить можливість для аналізу причин виникнення витрат у рамках підприємства. Застосування методу допоможе більш точно визначити не тільки рентабельність окремих видів продукції, а й вигідність клієнтів, сегментів ринку, каналів збуту.

1. Воронцовский А. В. Инвестиции и финансирование: методы оценки и обоснования / А. В. Воронцовский. – С. Пб. : Изд-во С.-Петербургского ун-та, 2003. – 280 с.
2. Иваниенко В. В. Модели и методы принятия решений в анализе и аудите : учебное пособие / В. В. Иваниенко. – Х. : ИД “ИНЖЭК”, 2004. – 296 с.
3. Ильина О. П. Информационные технологии бухгалтерского учета / О. П. Ильина. – С. Пб. : Питер, 2001. – 688 с.
4. Информационные технологии управления : учеб. пособ. для вузов. – 2-е изд., допол. / под ред. Г. А. Титоренко. – М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2004. – 439 с.

References

1. Vorontsovsky, A. *Investment and financing: Assessment Methods and rationale*. St. Petersburg : Publishing House of St. Petersburg University, 2003. Print.
2. Ivanienko, V. *Models and methods of decision-making analysis and audit*. Kharkov: ID “INZHEK”, 2004. Print.
3. Пыин, О. *Information Technology Accounting*. St. Petersburg: Peter, 2001. Print.
4. *Information Technology Management. Textbook. Manual for schools*. Ed. prof. G.A. Titorenko. 2nd.ed. Moscow: UNITY-DANA, 2004. Print.

Рецензент:

Ткачук І.Г. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.

УДК 657.25

ББК 60.655

Василюк М.М.

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦІ АУДИТУ В СУСПІЛЬСТВІ

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра обліку і аудиту,
76025, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57,
тел.: 596003.

Анотація. Забезпечення якості професійних аудиторських послуг можливе за умов поєднання професійних і громадських інтересів У статті обґрунтовано необхідність підвищення якості аудиторських послуг, розкрито положення основних нормативних документів щодо аудиту та процесу контролю якості надання аудиторських послуг, запропоновано практичні приклади складання та оформлення робочих документів і здійснення їх оцінки.

Ключові слова: якість аудиторських послуг, система контролю якості, аудиторська діяльність, аудиторські послуги.

Annotation. Providing quality of professional audit services is possible under the joint professional and public interests. This paper substantiates the necessity of improving the quality of audit services, provision of basic series of regulations regarding documentation of audit and control process quality of audit services offered practical examples of preparation and execution of working papers and their assessment.

Keywords: quality of audit services, quality control, auditing, accounting services.

Вступ. В умовах сучасної фінансової кризи процес контролю якості аудиторських послуг є необхідною вимогою формування ефективної системи управління якістю аудиторських послуг.

Проблему підвищення якості аудиту й створення системи контролю за наданням аудиторських послуг в Україні загострює також ситуація, що склалася на світовому ринку аудиту й зумовлена особливостями взаємовідносин між користувачами інформації й аудиторськими фірмами.

У розробку питань теорії та практики аудиту вагомий внесок зробили вітчизняні науковці: М.Т.Білуха, Ф.Ф.Бутинець, Б.І.Валуєв, З.В.Гуцайлук, Г.М.Давидов, Н.І.Дорош, І.М.Дмитренко, А.М.Кузьмінський, М.В.Кужельний, О.А.Петрик, І.І.Пилипенко, О.Ю.Редько, В.С.Рудницький, В.Я.Савченко, В.В.Сопко, Б.Ф.Усач, В.О.Шевчук та інші. Проте, віддаючи належне проведеним дослідженням у галузі аудиту, слід зазначити, що потребує подальшої розробки механізм удосконалення процесу надання аудиторських послуг, дослідження особливостей реалізації контролю якості аудиту в Україні. Законом України “Про аудиторську діяльність” визначено одне з ключових повноважень Аудиторської палати України – “здійснення заходів із забезпечення незалежності аудиторів при проведенні ними аудиторських перевірок та організації контролю за якістю аудиторських послуг” [2]. Тому з метою підвищення ефективності аудиторської діяльності аудиторськими фірмами створюється внутрішньофірмова система контролю якості аудиторських послуг.

Постановка завдання. З огляду на те, що забезпечення якості аудиторських послуг є необхідною умовою зміцнення позицій аудиту на внутрішньому й зовнішньому ринках і зростання конкурентоспроможності, слід відзначити, що український ринок аудиторських послуг, особливо їх якість, сьогодні не задовольняє вимог споживачів. Процеси, що відбуваються в економіці України, потребують зростання якості вітчизняного аудиту.

Результати. В Україні внутрішньофірмова система контролю якості аудиторських послуг лише починає розвиватися та спрямовується на те, щоб задовольнити дотримання стандартів аудиту й норм професійної етики аудиторів. Як зазначає О.Е.Лубенченко, “внутрішньофірмова система контролю якості аудиторських послуг тільки починає розвиватися і спрямована на те, щоб задовольнити дотримання стандартів аудиту та норм професійної етики аудиторів при виконанні завдань. Аудиторські організації й індивідуальні аудитори самостійно розробляють систему внутрішньої мережі для ефективного здійснення контролю якості аудиторських послуг, що знаходить своє відображення у формуванні політики й процедур контролю якості, розробці й практичному застосуванню внутрішньофірмових стандартів аудиторської діяльності” [5]

Внутрішньофірмовий контроль є важливою й до певного ступеня основоположною категорією в загальній структурі контролю якості аудиторських послуг. Він залежить від рівня професійної підготовки окремо взятого аудитора, а також від діючої у фірмі системи контролю роботи аудиторів. Вважаємо, що для підвищення якості професійної діяльності кожної окремо взятої аудиторської фірми необхідно розробити модель здійснення внутрішньофірмового контролю якості аудиту, що охоплювала б алгоритм проведення контролю якості аудиту, визначення місця та ролі працівника в загальній структурі здійснення аудиторської перевірки, його повноважень, а також установлювала б контрольні-підлеглі зв'язки між працівниками. Спостерігаючи позитивні тенденції в напрямі розширення ринку аудиторських послуг, що викликані постійними економічними трансформаціями в українському суспільстві, вимагаючи від суб'єктів господарювання прийняття своєчасних і правильних управлінських рішень на основі достовірної фінансової інформації, отримання якої передбачає проведення об'єктивного та незалежного аудиту, можемо стверджувати про посилення відповідальності

аудиторських фірм і приватних аудиторів щодо забезпечення якості наданих ними послуг. Адже найбільш важливим аспектом в умовах вільної конкуренції, зокрема в роботі аудитора в контексті міжнародної прийнятності та надійності послуг, є питання якості послуг. Політику контролю якості й процедури доцільно визначати стосовно кожного із взаємозалежних елементів системи контролю якості, серед яких:

- відповідальність керівництва за організацію контролю якості на фірмі;
- етичні вимоги;
- прийняття завдання та продовження співпраці з клієнтом і виконання специфічних завдань;
- людські ресурси;
- виконання завдання;
- моніторинг [7].

Л.П.Кулаковська стверджує, що “систему внутрішнього контролю організовує керівництво для того, щоб забезпечити впевненість у досягненні цілей у ракурсі надійної перевірки достовірності фінансової (бухгалтерської) звітності, якості виконаних робіт, ефективного використання ресурсів, а також відповідності діяльності нормативно-правовим актам” [4].

Внутрішніми документами аудиторської фірми необхідно визначити: напрям контролю; мету й завдання контролю; суб’єкт та об’єкт контролю; нормативне, інформаційне, технологічне й технічне забезпечення здійснення контролю; процедури контролю й порядок їх виконання; засоби контролю, які потрібно застосовувати; порядок документального оформлення як процесу, так і результатів контролю; порядок оцінки ефективності контролю та якості реалізації його результатів. Таким чином, суб’єктами контролю якості є всі співробітники аудиторської фірми, а його об’єктами – розроблені системи управління та забезпечення якості, а також сама система контролю якості аудиторських послуг. Безперервний моніторинг, на нашу думку, виступав би важливою складовою системи контролю якості, однак недостатньо обмежуватися тільки моніторингом, відмовляючись від аналізу ефективності внутрішнього контролю на інших рівнях управління всередині аудиторської фірми. Практика аудиту застосовує вітчизняну методикку оцінювання якості продукції та, зокрема, послуг (рис. 1).

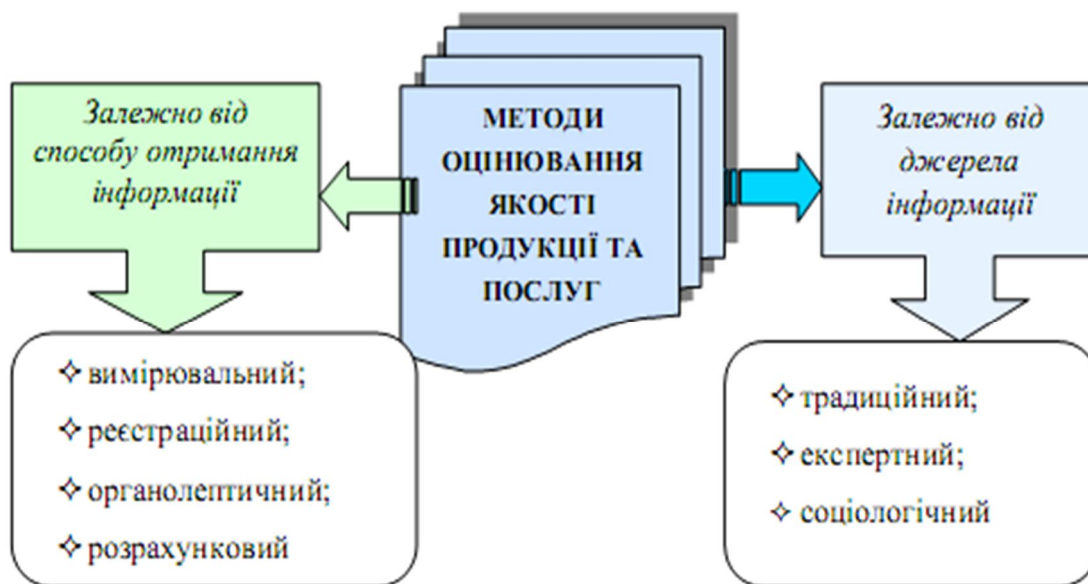

Рис. 1. Методи оцінювання якості продукції, послуг

Організація системи внутрішнього контролю та її функціонування спрямовані на усунення ризиків діяльності. Функціонування належної системи контролю якості в аудиторській фірмі сприяє наданню якісних аудиторських послуг. При цьому контроль якості сприяє координації роботи працівників і забезпеченню інформацією ключових підрозділів фірми, тому особливо важливо, щоб функція контролю якості була організована ефективно, економічно й охоплювала діяльність фірми на всіх рівнях управління. Ефективна система контролю дозволяє здійснювати своєчасний вплив на рівень якості наданих послуг, запобігати можливим недолікам і порушенням, забезпечувати їхнє оперативне виявлення й усунення.

В умовах масового виробництва якість стала розглядатися не з позицій окремого зразка продукції, а з позицій стандарту якості всіх виготовлених у масовому виробництві виробів. У зв'язку з необхідністю контролю якості активно розроблялися методи збору, обробки й аналізу інформації про якість. Однак функціонування фірм в умовах ринкової економіки привело до намагання організовувати спостереження за якістю в процесі виробництва й споживання, при цьому акцент поставлено на запобігання виробничих дефектів. Варто зауважити, що якість у виробника й споживача – поняття взаємозалежні. Виробник повинен піклуватися про якість упродовж усього періоду споживання продукту, включаючи забезпечення післяпродажного обслуговування. Особливо це важливо для товарів, що відрізняються складністю експлуатації, програмних продуктів.

Використання аудиторською фірмою технології формування системи управління якістю аудиторських послуг забезпечує можливість прискорити обіг ресурсів, ініціювати процеси постійного поліпшення якості аудиторських послуг і нарощувати конкурентні переваги фірми. Однак, упроваджуючи заходи щодо підвищення ефективності системи управління якістю аудиторських послуг, необхідно приділяти увагу й таким показникам, як витрати на якість. Вважаємо, що ефективність від уведення системи управління якістю аудиторських послуг повинна перевищувати витрати на її створення.

Оцінювання ефективності системи управління якістю аудиторських послуг не фінансовими показниками забезпечує можливість отримання результату в оцінюванні ефекту від здійснених аудиторськими фірмами заходів на перспективу, при цьому за основні показники беруть зростання виручки й чистого прибутку, тобто:

$$\Delta\text{ЧП} > \text{Вя},$$

де Вя – витрати на якість, грн;

$\Delta\text{ЧП}$ – зростання виручки й чистого прибутку, грн.

Крім цього, при прийнятті рішення про запровадження заходів для підвищення ефективності системи управління якістю аудиторських послуг необхідно враховувати суттєве обмеження, яким виступають витрати на поліпшення даної системи та її функціонування, вони не повинні перевищувати суму можливих утрат у результаті неякісного надання аудиторських послуг, тобто:

$$\text{Вя} < \text{В},$$

де Вя – витрати на якість, грн;

В – сума можливих утрат як можливий результат неякісного надання аудиторських послуг, грн. Таким чином, урахування цих обмежень дозволить аудиторській фірмі оптимізувати процес упровадження системи управління якістю, що забезпечить конкурентоспроможність аудиторської фірми на ринку аудиторських послуг.

Класичні методи менеджменту якості базуються на технічних підходах і широко застосованні методів управління. Сучасні методи менеджменту якості вирізняються соціальною спрямованістю й найбільш повно відображені в концепції “загального управління якістю”. Учений Едвард Демінг одним із перших звернув увагу на організаційні аспекти управління якістю, роль вищого керівництва й управлінські

аспекти забезпечення якості. Дослідження та методичні розробки Демінга покладені в основу сучасної концепції менеджменту якості [2].

Крім того, проведений нами аналіз літературних джерел дає підстави не погоджуватись із твердженням, що об'єктом перевірки під час здійснення зовнішнього контролю якості аудиту є аудиторська фірма, філіал аудиторської фірми, аудиторська бригада й аудитор. Вважаємо таке твердження некоректним, оскільки об'єктом контролю є якість аудиту та надання аудиторських послуг.

Утім варто погодитися із твердженнями, що одним з ефективних методів організації внутрішньогосподарського контролю й підвищення його ефективності є розробка внутрішньофірмових стандартів. Зважаючи на вищезазначене, було б доцільно в Положення про зовнішні перевірки внести ряд доповнень, які б ураховували відгуки й оцінку клієнтів щодо якості наданих аудиторських послуг конкретною аудиторською фірмою. Зібрати такі відгуки можна, наприклад, шляхом анкетування, під час якого були б протестовані якісні характеристики проведеного аудиту. Окрім цього, беручи до уваги те, що окремий пункт у системі контролю якості аудиту займає внутрішній контроль аудиторської діяльності, то така система, на наш погляд, повинна охоплювати не тільки підготовку й перепідготовку персоналу фірми, й управління аудиторською компанією.

Потреба у вдосконаленні методологічних та організаційних аспектів у сучасних умовах розвитку аудиторської діяльності підвищила інтерес до проблем якості надання аудиторських послуг і правильності ведення аудиторськими підприємствами системи контролю якості. Однак визначення критеріїв якості аудиторської діяльності охоплює широке коло питань, вирішення яких полягає в перевірці старшими аудиторами роботи асистентів аудиторів.

Висновки. Результати дослідження доводять, що забезпечення якості професійних аудиторських послуг можливе за умов поєднання професійних і громадських інтересів. Це стосується, насамперед, міжнародної співпраці в частині застосування конкретних підходів до формування ефективної системи контролю якості, що дозволить уникнути помилок і забезпечить якісну інтеграцію вітчизняних систем обліку й аудиту в міжнародну спільноту. Беручи до уваги теоретичне обґрунтування вимог контролю за якістю аудиторських послуг та враховуючи баланс у потребах щодо персоналу, його кваліфікації, професійного зростання та використання, пропонуємо брати до уваги :

- обсяг і складність аудиторських перевірок;
- наявність в аудиторській фірмі персоналу відповідно до потреби в спеціальних знаннях, кваліфікацію та досвід персоналу;
- часові потреби та потреби стосовно персоналу для конкретної аудиторської перевірки;
- безперервність роботи та періодичну ротацію персоналу;
- ситуації, за яких можливі проблеми з принципом незалежності або конфлікти інтересів.

1. Деминг Э. Выход из кризиса / Э. Деминг. – М. : Экономика, 1985. – 201 с.
2. Закон України “Про аудиторську діяльність” від 22.04.1993 № 3125-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3125-12>.
3. Концептуальна основа контролю аудиторської діяльності в Україні, затверджена Рішенням Аудиторської палати України № 182/3 від 27.09.2007 р.
4. Кулаковська Л. П. Основи аудиту : [навч. посіб.] / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2002. – 504 с.
5. Лубенченко О. Е. Оптимізація роботи незалежного аудитора як системи масового обслуговування / О. Е. Лубенченко // Держава та регіони. – 2002. – № 4. – С. 113–116.
6. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. – К. : Міжнар. федер. бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2010. – Т. 1. – 852 с.
7. Сиротюк Г. Особливості здійснення контролю якості аудиторських послуг / Г. Сиротюк. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.

References

1. Demynh, E. *Output of crisis*. Moscow: Economy, 1985. Print.
2. "Law of Ukraine On Auditing from 22.04.1993 № 3125-XII". Web. <<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3125-12>>.
3. Framework of control auditing in Ukraine approved by the Audit Chamber of Ukraine № 182/3 27.09.2007.
4. Kulakovska, L., and Yu. Picha. *Fundamentals of Auditing*. Kiev: Caravel, 2002. Print.
5. Lubchenko, O. "Optimization of an independent auditor as a system of mass service". *State and regions* 4 (2002):113–116. Print.
6. *International Standards on Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services*. Vol.1. Kyiv: International Federation of Accountants, Auditors' Chamber of Ukraine, 2010. Print.
7. Syrotiuk, H. "Specifics of quality control auditing services". Web. <<http://www.nbu.gov.ua>>.

Рецензенти:

Ткачук І.Г. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника";

Криховецька З.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника".

УДК 657: 004.4

ББК 65.052.9(4 Укр)2-211.853

Жук О.І., Шеленко Д.І., Романюк Н.П.

ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ В БУХГАЛТЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника",
Міністерство освіти і науки України,
кафедра обліку і аудиту,
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57,
тел.: 596003

Анотація. Стаття спрямована на дослідження та вивчення важливості програмного забезпечення в бухгалтерській діяльності. Розглянуто особливості й проблеми вибору, обґрунтовано необхідність упровадження нового програмного продукту в бухгалтерію, що сприятиме підвищенню ефективності її роботи. Представлено поетапне введення програмного продукту з деталізацією та особливістю кожного етапу.

Ключові слова: програмний продукт, технічна документація, програмне забезпечення, комп'ютеризований облік, процес обробки інформації.

Annotation. The article deals with the investigation and learning the importance of accounting software in business. The peculiarities and selection problems are investigated, the necessity of implementation of a new software product into accounting is grounded, and it will promote the efficient increasing in an accounting. Stage implementation of software product with detailed analyses and the peculiarities of each stage is introduced.

Keywords: software, product, technical documentation, software, computerized accounting, processing of information.

Вступ. У теперішніх умовах важко уявити навіть найменше підприємство без застосування комп'ютерної техніки та програмного забезпечення.

Використання технологій значно підвищує продуктивність праці бухгалтерів. Створення та використання системи бухгалтерського обліку сприяє зменшенню можливості виникнення технічних помилок, прискоренню процесу обробки інформації на підприємствах і суттєвому покращенню його організації. У бухгалтерській діяльності це особливо важливо, що зумовлює необхідність застосування пакетів програм для бухгалтерського обліку, упровадження яких підвищує оперативність обробки даних [1, с.64].